

ANGLIJA JE IG-NORIRALA VOJ-NE DOLGOVE

Vsota \$171,500,000, katero bi morala Velika Britanija v prihodnjih dvanajstih mesecih plačati Združenim državam, je finančni minister izključil iz proračuna. Visoki davki ostanejo.

London, 20. apr. — Prebivalstvo Velike Britanije bo moralo tudi v prihodnjem fiskalnem letu nositi težko davčno breme. Tako je izjavil Neville Chamberlain, finančni minister, ko je predložil budžet v poslanski zbornici.

Visoki davki na dohodke ne bodo odpravljeni in davek na pivo ostane. Dohodninski davek je 25%, poleg tega pa budžet predvideva obdavčenje čaja za osem odstotkov. Čaj je bil prejet davka od 1. 1929. Ostale davčne postavke so ostale nespremenjene.

Značilnost predloženega budžeta je v tem, ker ne vsebuje provizije glede vsote \$171,500,000, katero bi morala Velika Britanija plačati v prihodnjih dvanajstih mesecih kot obveznost na vojni dolg, ki ga je napravila v Združenih državah. Budžet tudi izključuje skoro enak vsoto, katero bi morala Anglija prejeti v obliki nemških reparacijskih plačil in obligacij na zavezniške vojne dolge v Veliki Britaniji.

Chamberlain je rekel, da je vse te postavke namenoma izključil iz proračuna, ker bo o tem razpravljala reparacijska konferenca, ki se odpre v juniju v Lausanni. Tam se bo čelo izvedelo, če bo Hooverjev moratorij podaljšal ali ne, in v smislu zaključkov, ki bodo sprejeti na tej konferenci, bo Anglija revidirala svoj proračun, da bo odgovarjal takrat obstoječemu položaju.

Stimson na razorožitveni konferenci

Njegov prihod povzročil senzacijo. Razgovori z zastopniki Nemčije in Italije. — Sprejetje resolucije glede odpoklica japonskih čol iz Šangaja

Zeneva, 20. apr. — Henry L. Stimson, ameriški državni tajnik, se je včeraj udeležil seje razorožitvene konference in pognje je imel več sestankov z reprezentanti Nemčije, Anglije in Italije.

Na sestanku z nemškim kanclerjem Brüningom se je razgovor nanašal na splošne evropske probleme in na reparacijsko vprašanje. Izjavil je, da se morajo zastopniki evropskih držav sporazumeti na reparacijski konferenci v Lausanni, predno vprašajo za pomoč v Združenih državah. Na sestanku z italijanskim zunanjim ministrom Dino Grandjem je pa priporočal poravnane diference med Italijo in Francijo v zvezi z londonsko navalistično pogodbo, kar naj bi pospešilo diskusije na razorožitveni konferenci.

Stimson pričakuje, da bo premier MacDonald, ki danes pripravi v Zenevo, podprl načrt ameriške delegacije glede stopnjevanja redukcije oboroževanja. Francija se ne strinja z ameriškim načrtom ter še vedno vztraja na svojem stališču medsebojne zavzetosti militaristične sile na kopnem, v zraku in na morju.

Stimsonov prihod je povzročil senzacijo in zastopniki raznih držav so mu hoteli naproti z vseh strani in mu stiskali roko, galetrija pa je aplaudirala, ko je Stimson zasedel svoj sedež v vrsti ameriške delegacije.

Prvi sad njegovega dela je bilo sprejetje resolucije, katero je predložil komitej Lige narodov. Resolucija zahteva odpoklic japonske armade iz Šangaja "v bližnji bodočnosti".

Odmevi Kreugerjevih sleparij

International Match Co. bankrotirala. Bančni polomi na Švedskem

Stockholm, Švedska, 20. apr. — Vest iz New Yorka o bankrotu International Match Co. je povzročila tukaj veličansko senzacijo. Eksperti, ki se trudijo, da bi rešilo Švedsko kompanijo vžigalic pred krahom, pravijo, da je bila ameriška korporacija tako obremenjena s Kreugerjevimi zadolženostmi, da je bil polom neizogiben.

Švedska vlada nadaljuje s preiskavo Kreugerjevih finančnih afer in transakcij. Dasi je preiskava tajna, se vsceno obetajo senzacionalna odkritja v prihodnjih par dneh. Nekateri pravijo, da odkritja veličanskih sleparij lahko rezultirajo v svetovni finančni katastrofi.

Časopisi so včeraj objavili poročilo, ki je vzbudilo veliko pozornost. To je storila o nekem francoskem bankirju, ki je bil aretiran v Madridu pred špansko revolucijo na obtožbo, da je oslepil Ivar Kreugerja za vsoto dva milijona dolarjev. Ko je bil ta bankir v zaporu, je dejal, da so mu znane Kreugerjeve sleparije, v katere je bila zapletena tudi španska kraljeva družina, in zagrozil, da bo vse te stvari objavil v javnosti. Kreuger je potem, pravi poročilo, takoj izposloval izpustitev bankirja iz ječe.

Švedska finančna struktura je zelo omajana radi razkrivanja Kreugerjevih sleparij. Včeraj je propadla neka večja podeželaka banka, ki je imela \$2,000,000 vlog in obetajo se nadaljnji polomi.

New York, 20. apr. — International Match Co., del Kreuger & Toll kombinacije, je včeraj obvestila federalno distriktno sodišče o bankrotu. Predsednik Frederick W. Allen je priznal, da je korporacija zabredla v dolgeve, katere ne more plačati. Sodišče je imenovalo Irving Trust Co. za upraviteljico Inter. Match Co.

Evropa na robu vojne in revolucij

Boston, Mass. — Pierre Van Paassen, belgijski novinar, je dejal, da se nepoko v evropskih državah stalno širi in bo v dohodnem času izbruhnil v vojni in revolucijah.

Nemški in italijanski fašisti se ogrevajo za diktaturo, ki naj bi vodila opozicijo proti sovetški Rusiji; Francija utrjuje svoje meje proti Nemčiji in Italiji in nasprotuje ekonomskemu napredku Nemčije; na Poljskem, Ogrskem, v Rumuniji in Litvi vinski je persekucija Židov v zamahu; delavstvo je silno izkoriščano, da države lahko vzdržujejo veliko oboroženo silo; komunistična propaganda se širi tudi v evropskih armadah, kjer pripravlja tla za revolucije; naseljevanje italijanskih delavcev v francoske kolonije v Afriki raste in Italija jih bo eventualno skušala podjarmiti. Edino Rusija si kleše svojo pot v industrijskem življenju in njena vlada je najstabilnejša v Evropi, ker je brezposelnost v Sovjetski uniji nepoznana, docim ostale države ne morejo najti izhoda iz potežkoč.

Škandal pognal dunajkega zdravnika v samomor

Dunaj, 20. apr. — Dr. Herman Loewy, prominentni zdravnik, in njegova boleha žena sta bila včeraj najdena mrtva v njunem stanovanju. Končala sta si življenje s kroglicami iz revolverja, ker je bil zdravnik zapleten v velik škandal.

Policija je pozneje aretirala dva aristokrata, barona Otto Gutmann-Gelseja in barona Henri Menassa. Obtožena sta, da sta oslepila več članov dveh aristokratskih klubov za velike vsote denarja pri igranju kart. Pri tem jima je pomagal tudi dr. Loewy, ki se je odločil za samomor, ko je videl, da je sleparija razkrita.

NOVI REBELNI IZ-BRUHI V MAN-DŽURIJI

Režim, ki ga je vzpostavila Japonska, v nevarnosti padca. Kitajski general se pripravlja na novo ofenzivo

Šangaj, 20. apr. — Kitajska poročila kakor tudi poročila iz nevtralnih virov se glase, da grozi popoln polom japonske oblasti v Mandžuriji. Izvzet je le osek pas ozemlja ob južno mandžurski železnici med Čangčunom in Harbinom.

Druga poročila se glase, da je v distriktih zapadno od Mukdena izbruhnila nova revolta proti režimu, kateremu načeljuje bivši kitajski cesar Pu-ji in katerega je organizirala japonska vlada. Iz raznih drugih krajev stalno prihajajo vesti o naraščajočem rebelnem gibanju.

General Jiro Tamon, ki je porazil kitajsko armado ob reki Nonni, je odpoklical eno divizijo vojaštva iz Harbina. Ta divizija bo sedaj zasedla svojo staro pozicijo v Liayongu. Japonske čete so izmučene vsled neprestane guerilskega bojevanja s kitajskimi rebeli.

Kitajski general Ma Can-šan je obvestil nankingsko vlado, da pripravlja ofenzivo, katere namen je zapoditi Japonce iz Mandžurije. Ofenziva bo pričela v prihodnjih par dneh.

Lov za tatovi avtomobilskih listkov

Chicago, 20. apr. — Policija in privatni detektivji zasledujejo tatvinsko gango, ki je ukradla listke, ki jih morajo lastniki avtomobilov kupiti od mestne uprave in prilepiti na svoje avte. Listki so bili ukradeni iz tiskarne, katera jih je natisnila.

Tatovi sedaj prodajajo te listke po \$4 lastnikom avtomobilov. S tem se lastniki izognejo licenčni pristojbini \$10 in je mesto vsled tega prikrajšano na dohodkih od avtomobilskih licenc.

Policija je včeraj aretirala zamorca Willie Fowlerja, ki je prodajal listke lastnikom avtomobilov. Fowler je rekel, da je listke kupil od nekega belopolca. Za vsakega je plačal dva dolarja, on jih je pa prodajal po štiri dolarje.

Milwaukee dobi lastno banko

Zupan Hoan predložil nov program, ki vsebuje prevzete elektrarne, razpečevanje mleka in šesturnik za mestne delavce poleg drugih stvari

Milwaukee, Wis. — Zadnji torek je socialistični zupan Daniel W. Hoan predložil novemu mestnemu svetu, ki mu je bolj naklonjen, nov štiriletni program za mesto Milwaukee. Program se razteza na polje občinskega lastništva bolj kot se je kdaj poprej v šestnajstih letih, odkar Hoan županuje.

Zupan Hoan je priporočil mestnemu svetu, naj izvede sledeče reforme:

Mesto naj prevzame razpečevanje mleka in kofeja, kajti sedanja cena tem potrebščinam je previsoka. Mleko dovažajo in prodajajo tujci zunanji monopoli.

Mesto naj takoj prevzame elektrarno in samo producira ter servira električni tok.

Mesto naj ustanovi lastno občinsko banko.

Uvede naj se šesturnik za vsa mestna dela z namenom, da mesto uposlji čim več brezposelnih delavcev.

Mesto naj izvršuje vsa svoja dela direktno brez posredovalnih pogodbenikov.

Mestni svet naj znižja prisojbine vseh javnih naprav.

Detroit v poslek bankirjev

Zagrozili so z odstopanjem kredita, ako ne bo mesto znižalo izdatke

Detroit, Mich. — (FP) — Mestna uprava bo morala odrediti drastične redukcije osobe v vseh departmentih, ako ne bo državna legislatura izročila prometkov od davka na gorivo okraj Wayne in Detroitu, pravi William J. Curran, direktor mestnega budžeta.

Čikaški in newyorški bankirji so zagrozili, da ne bodo podaljšali kreditov, ako ne bo Detroit uravnovesil budžeta in znižal izdatkov. Ti bankirji prejema letno krog 50 milijonov dolarjev samo na obrestih na posojila in bonde.

Več sto mestnih uslužbencev bo izgubilo delo, kajti bankirji zahtevajo svoje. Uprava je že naznanila, da bo reducirala oboje v šolah, v knjižnici in drugih departmentih.

ORGANIZATORI-ČNA KAMPANJA MED TEKSTILCI

Sklicana je konferenca, ki bo razpravljala o raznih načrtih

Paterson, N. J. — (FP) — Načrti za veliko organizatorično kampanjo med delavci v tekstilni industriji, v avlini, nogavičarski in bombažni, bodo predloženi na konferenci, ki se odpre 24. aprila v Patersonu. To naznanilo je objavil Louis F. Budenz, tajnik Konference za progresivno delavsko akcijo. Poleg kampanje bodo delegatje razpravljali tudi o odpravi brezposelnosti.

Na konferenco bodo prišli delegati iz Pennsylvanije, New Jerseyja, Connecticuta, Rhode Islanda, Massachusettsa, North Caroline in iz nekaterih drugih držav.

Komitej tekstilnih delavcev, ki bo vodil konferenco s sodelovanjem Konference za progresivno delavsko akcijo, tvorijo Joseph Brooks, Garrett Nauta, James Richard, William Shearer, Lawrence Hogan, Leo Helmbach in Edward Ryan.

Brooks in Nauta sta delegata tekstilnega sveta United Textile Workers unije, Richards je organizator te unije, Shearer pa predsednik unije tekstilnih delavcev v Lawrenceu, Mass. Ostali člani komiteja so še dolgo let aktivni voditelji v uniji tekstilnih delavcev.

Protivojna propaganda v Franciji

Pariz. — Francija ne bo mogla sodelovati v mednarodni vojni, ako bodo načrti, katere je odobrila Federacija revolucionarnih strokovnih unij, uspeli. Federacija je sedaj na delu s organiziranjem protivojnih kartelov med organiziranimi delavci v municijki industriji in tovarnah, ki izdelujejo orožje.

Gradbeniki se upirajo redukcijam

Boston, Mass. — Stavbinske unije so se uprle zahtevi delodajalcev glede redukcije mezde za 25%. Na skupni konferenci so unijki zastopniki izjavili, da so pripravljeni sprejeti znižanje mezde za 15%, kar so pa podjetniki odklonili. Pogajanja se nadaljujejo.

Polom Insullovega podjetja

Boj za kontrolo Insullovih interesov med čikaškimi in newyorškimi bankirji

Chicago. — (FP) — Do največjega krahaja v zgodovini ameriškega veleblazisa je prišlo, ko je zvezno okrožno sodišče imenovalo upravitelja za Middle West Utilities Co. To kompanijo, ki s svojimi podružnicami posuduje premoženje, ki se ceni na \$1,300,000,000, kontrolira Samuel Insull, električni magnat.

Splošno prevladuje mnenje, da je polom posledica boja med čikaškimi in newyorškimi bankirji za kontrolo nad ogromnimi Insullovimi interesi, med Owen D. Youngom in Insull. Podrobnosti sicer niso znane, vendar snaki kažejo, da je prišel Samuel Insull, javnopravni magnat, ki je kontroliral politiko v Illinoisu potom prispevkov za volilne kampanje obeh strank, v krepilje prav tako brezposelnih finančnih piratov v New Yorku teden dni prej, predno je sodišče imenovalo upravitelja. Young in njegova General Electric se sanjata za profite, ki jih delajo Insullove kompanije.

Do krahaja je prišlo, ker je Insull bil preveč lakomen pri grabljenju profitov. Celo po borznem krahju 1. 1929 so Insullove kompanije prodajale vrednostne papirje po visoki ceni in se očitno niso svedele resnosti krize. Newyorški bankirji, J. P. Morgan & Co.'s United Corp. in drugi so potrpeljivo čakali poloma, o katerem so vedeli, da pride, da tako dolo kontrolo nad Insullovimi interesi. Insulova veriga javnopravnih kompanij je vir velikih profitov, ne glede katera grupa se je polastila.

Well urgira legaliziranje piva

Pravi, da bo delavstvo revoltiralo, ako bo kongres porabil predlogo, ki dovoljuje varjenje piva s 2.75% alkohola

Washington, D. C., 20. apr. — Na včerajšnjem zaslišanju pred senatnim komitejem so nastopili suhači in mokračji, ko je prišla razprava o osemnajstem amendentu na dnevni red.

Matthew Well, podpredsednik Ameriške delavske federacije, je povzril senatni odsek, da bo delavstvo revoltiralo, ako bo kongres ubil Bulkley-Beckovo predlogo, ki dovoljuje varjenje piva, ki naj bi vseboval 2.75% alkohola.

Senator Tydings je izrekel slično svarilo. Dejal je, da bi davek na pivo povečal vladne dohodke za eno milijardo dolarjev. Ta vsota bi se lahko porabila za izvajanje programa javnih del, kar bi ublažilo brezposelnost.

Well je dejal, da bi krog pol milijona delavcev dobilo delo, ako bi kongres legaliziral varjenje piva. "Delavstvo," je dejal Well, "je pokazalo v tej krizi veliko potrpežljivost. Toda ako bo depresija še dolgo trajala in ne bo nikakega upanja na izboljšanje, se moramo pripraviti na resne posledice."

Well je v ostrimi besedami ošvrkal škofa Cannona, znanega suhača, ki je na zaslišanju pobijal zahteve glede modifikacije prohibicije. "Delavstvo odklanja idejo, da bi cerkev kontrolirala državo," je dejal Well. "Člani delavskih organizacij so tudi člani cerkve, toda oni nečejo, da bi cerkvene organizacije izvajale svoje moralne nauke s pomočjo policijskega količka. Ako bodo vztrajale na sedanjem stališču, je revolta proti cerkvenim avtoritetam neizogibna."

Moratorij v Jugoslaviji

Dunaj, 20. apr. — Iz Beograda je prišla še nepotrjena vest, da je Jugoslavija uvedla moratorij za vse notranje dolgeve.

PROSPERITETA ŠE VEDNO ČEPI ZA VOGALOM

Rekonstruktivna finančna korporacija ne more izvleči Amerike iz krize in obetajo se novi bankroti

Washington, D. C. — (FP) — Preteklo je že devet tednov, odkar je bila poražena La Follette-Costiganova predloga v senatu, ki je predvidevala apropricijo \$375,000,000 za direktno pomoč brezposelnim in nadaljnjih \$375,000,000 za konstrukcijo javnih del. Ameriška delavska federacija je sklicala izredno konferenco, katere so se udeležili eksperimentalni uradniki, ki so se pozneje osebno ogledali v kongresni zbornici in Bell hiši in urgirali sprejetje načrta. Predsednik spodnje zbornice Garner je ignoriral zahtevo po odpravi, predsednik Hoover pa ni hotel poslušati deputacije predstavnikov ameriškega organiziranega delavstva. Kombinacija starogardnikov in burbonskih demokratov v senatu je potem ubila načrt, ki bi napravil v obtok veliko vsoto denarja.

Sedaj je ekonomska situacija slabša kot je bila pred dvema mesecema. Zakonodajalci, ki so skušali sami sebe uveriti, da predsednik rasume gospodarska vprašanja, so začeli uvidevati, da Hoover ne posna niti najsonstavnijih dejstev glede potrebe povečanja nakupovalne moči, ki je podlaga za vrnitev prosperitete. Član vrhovnega sodišča Brandeis je izrekel previdno sugestijo, na kakšen način bi se lahko izboljšal obstoječi socialni red, toda pri tem je ostalo. Administracija se ne gane s svojevrstno stališča, kongres pa spravlja čas s brezplodnimi debatami.

Medtem pa postaja ekonomska situacija resnejša od dne do dne. Piramida, katero je sgradil Samuel Insull, se je pričela rušiti. Middle West Utilities Co., ki je še nedavno diktilirala vlado in vzgojo v mnogih državah, je v konkursu. Rekonstruktivna finančna korporacija je oblegana s prošnjami za posojila. Slika se govori, da je Hoover selo rasočaran, ker ni ta korporacija restavrirala prosperitete v roku enega meseca, niti ubila zahtev po odpravi za brezposelnost in izplačila vojaškega bonusa. Finančni eksperti odpro namigujejo, da prihaja še večja kriza, ki bo vrgla na tisoče podjetij v bankrot. Vrednost bondev in delnic mora biti pognana navzgor, drugače je katastrofa neizogibna. Toda kdo naj napravi ta čudež in na kakšen način, je zagotvetka.

Pred volitvami v Novi Fundlandiji

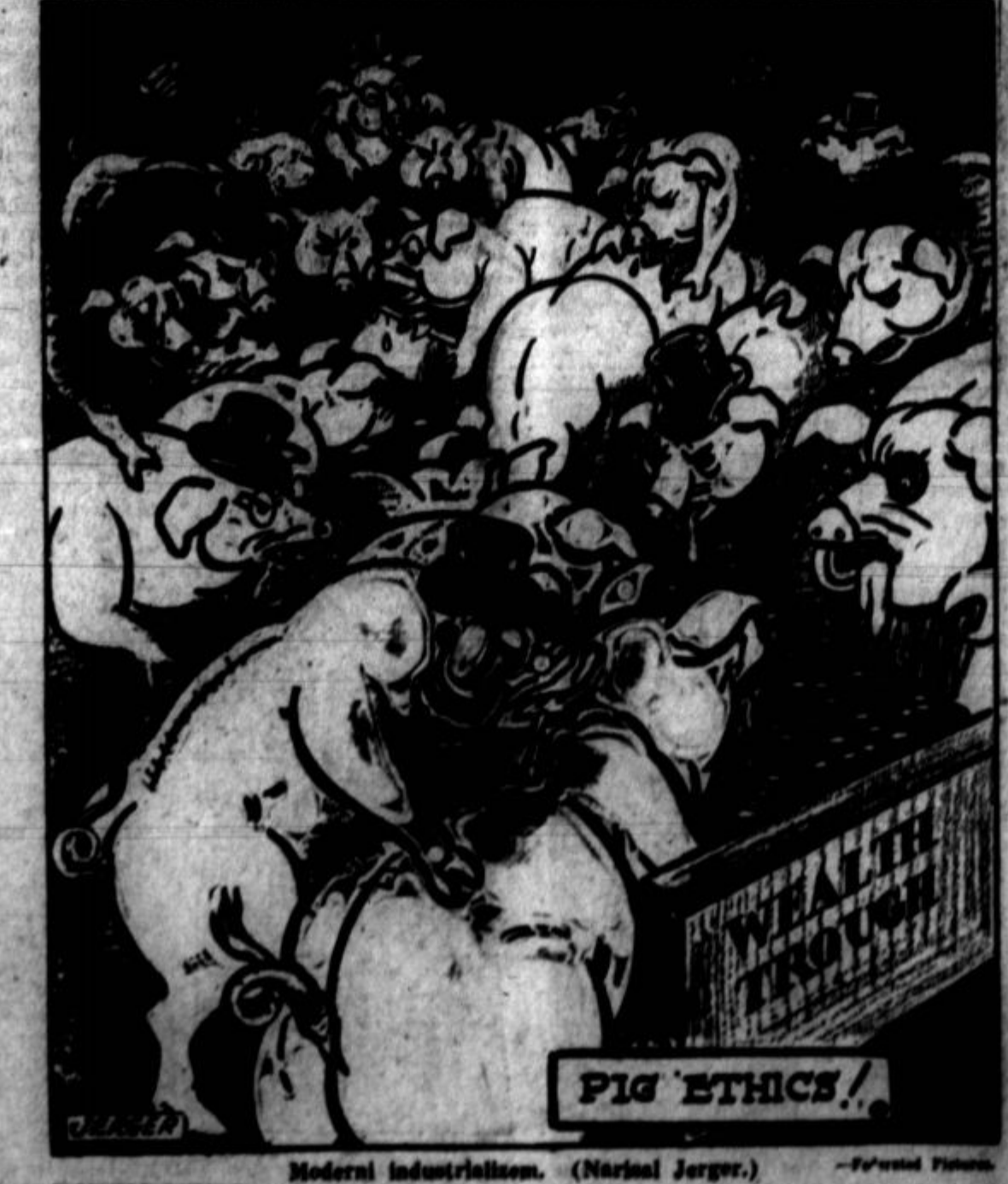
St. John, N. F., 20. apr. — Parlament te angleške kolonije bo raspuščen, ko bo zaključeno tekoče zasedanje, in raspisane bodo nove volitve v juniju. To izjavo je včeraj podal premijer sir Richard Squires. Včerajšnje zasedanje parlamenta je bilo prvo od protivladnih izgrediv 5. aprila, ko je več tisoč mož broječa množina napadla in pretepala premijerja in deloma razdejala kolonijalno poslopje, v katerem zboruje parlament.

Socialisti nominirali kandidata

Bangor, Me. — Te dni se je vršila prva socialistična konvencija od 1. 1916 v državi Maine. Frank H. Maxfield je bil nominiran za governorja, odobrena je bila platforma in sestavljena lista kandidatov za vse državne urade.

MacDonald izgubi vid in službo

London, 20. apr. — Nedavna operacija, ki so jo specialisti izvršili na očesu premijerja MacDonalda, se ni posrečila. Zda poročajo, da MacDonald izgubi vid in kmalu bo moral pustiti svojo javno službo.

Moderni industrializem. (Narinal Jerger.)

Vesti iz Jugoslavije

(Glavna poročila iz Jugoslavije.)

MANJŠI DOGODKI OB PRAZNIKIH

Ljubljana, 29. marca 1932.

V Dolenji vasi pri Ribnici je 19-letni posestnikov sin Janez Hoenigmann jahal domačega konja. Nagajiv sosedov fant je opazil konja s šibo, konj je zdivjal in vrget Janezka s sedla, da je obležal na cesti nezavesten. Dobil je težke notranje poškodbe in so ga prejeljali v ljubljansko bolnico.

V Ljubljani se je v bolnici ponesrečil bolniški strežaj France Rebernak. Sedel je poleg stopnice na stolu in mu je nenadoma postalo slabo. Omahnil je s stola ter se zakotalil po stopnicah. Hudo se je poškodoval po glavi, obe roki pa ima zlomljeni.

Nogometni šport zahteva tudi svoje. Pri nogometni tekmi madžarskih nogometašev in ljubljanskih lilijancev je žoga priletela od zadaj v glavo madžarskega igralca Lugosa s tako silo, da se je nogometaš onesvestil. Prepeljali so ga v bolnico, kjer so ga kmalu spravili k zavesti in so ga tovariši lahko vzeli s seboj na pot domov.

Pretep v Kamniku. — V gostilni "pri Martinu" v Kamniku so se fantje stekli. Najprej sta si skočila v lase dva kmečka fanta iz Podgorja. Pričkala sta se, kdo ima več denarja. In sta se v tej vneti debati stekli. Eden je pohitel na dvorišče, vzel v roke veliki kol ter opazil drugega dvakrat po glavi in hrbtu, da je napadeni obležal nezavesten. K zavesti ga je spravil še le zdravnik, hudih poškodb ni, a od strahu in pretresa ga bo ozdravilo nekaj dni ležanja.

Aretacija defraudanta. — V Brezicah sta detektivna aretirala iz Zagreba pobeglega blaginjaka železniške direkcije Frana Kerna, ki je pomeviral krog 120.000 Din. Dejal je, da je hotel pobegniti čez mejo, kar mu pa pri Mariboru in uspešno in se je nato vračal proti Hrvatski. Detektivna sta odpeljala blaginjaka v zagrebške zapore.

V mariborsko bolnico so pripeljali iz Radvanja 16-letnega vajenca Srečka Stiglica. Ta je napravil v neko posodo karbid, ga zalil z vodo, plini pa so pretesno posodo raznesli, da je fantu razmiesarilo vse obraz.

Napad. — V Mariboru je na veliko soboto neznanec napadel z dela vračajočega se Antona Gmajnarja ter ga tako pretepel, da je obležal nezavesten. Ker ga ni bilo domov, so ga ali domači iskati ter so ga našli na cesti nezavestnega. Prepeljali so ga teko poškodovanega v mariborsko bolnico.

Nesreča v Ljubljani. — Na Taboru v Ljubljani je umrla — kot poročamo na drugem mestu — Barbara Čermelj. Umrla je tragične smrti. Sedela je v svoji sobici pri Pielikovih ter se ob peči grela. Pri tem se ji je vnela obleka, ki je ni mogla pogasiti. Od strahu jo je najbrž zadela kap. Ko so domači prišli v sobo, so našli 63-letno staro mrtvo, vso ožgano na tleh. Vse truplo je bilo v opeklinah, obleka in lasje so ji zgoreli na telesu.

Se nogomet kot šport. — Hrastniški nogometaši so prišli tekmoval v Zagorje. Tu pa je v igri neki igralec tako sirovo in močno brcnil 20-letnega brezposelnega delavca Daniela Kovarja, hrastniškega nogometaša, da se mu je zlomila noga. Moral je z igrišča v bolnico.

Dva požara in še eden. — V Pernicah nad Muro so imeli eno noč dva požara. Najprej je zagorelo gospodarsko poslopje posestnika Ivana Štrmaka, po domače Porčnika. Ogenj so opazili šele, ko je bilo že vse poslopje v plamenih. Rešili so samo živino, dočim je vse drugo s poslopjem vred pogorelo do tal. Posestnik ima veliko škodo, ki je krita deloma z zavarovalnico.

Kmalu nato pa se je pojavil ogenj pri posestniku Drakslerju na Hartijevem domu blizu Pernice. Tu je zaslišala prasketanje ognja posestnikova žena, ki je prav tedaj došla otroka. Poklicala je moža, ki je šel pogledat ter našel podstrešje v plamenih. Naglo je zbudil otroke, ki sta jih z ženo prenesla k sosedom na varno. Ko sta se vrnila,

je bila že vsa hiša v ognju in pogorelo je prav vse do tal. Še borih 502 Din denarja, ki sta ga imela v omari, je zgorelo. Družina je zdaj brez vsega in stanuje pri sosedu. Zavarovalnica je zelo nizka.

V Oplotnici pri Konjicah je na veliki četrtek 24. t. m. nastal ogenj v skladišču Jonketa Franceta, lesnega trgovca. Požar je ogrožal vso vas. Sklicali so gasilce in sosedo, ki so skupaj začeli gasiti. Prihiti so poleg domačih gasilcev tudi gasilci iz Konjice, Tepanja in Poljčan. Požar so po trdem delu pogasili, rešili so vas, pogorelec pa ima veliko škodo. Saj je pogorelo krog 50 vagonov desk, zavarovano pa je bilo skladišče za majhno vsoto. Požar je nastal krog 2. ponoči, gasilci pa so stražili pogorišče prav do 9. ure dopoldne, ker je bila nevarnost, da veter razpiha iskre tlečega tramovja.

Tudi rudarji v nevarnosti? Trboveljska premogokopna družba je pred nekaj leti preživljala skoro tako hude krče, kot jih zdaj Jesenice in kakršni čaka jo Tržič. Zadnja leta pa je postalo v premogovnih revirjih nekam tiše. Tisoče rudarjev so reducirali in so odšli v Francijo in na Nizozemsko, v Belgijo in Nemčijo, od koder so se začeli vračati, delovni čas so skrajšali s tem, da delajo rudarji le po tri, štiri dni na teden, znižali so jim plače in zagurali so si odjem določene količine premoga s strani državnih železnic. Rudarji morajo, da sramotno nizko mezdo garajo, dividende delničarjev so še zmerom visoke, revolucionarno gibanje po revirjih se je zaradi pritiska poleglo v nevarno molčanje.

Zdaj pa poteče pogodba med državnimi železnicami in Trboveljsko družbo. S prvim aprilom bi morala stopiti že nova pogodba v veljavo. Pogajajo se zastopniki družbe in železnic. Državne železnice zahtevajo znižanje cen premoga, družba ne mara pristati. In tako je sedaj položaj postal tudi za rudarje pretež. Če delničarji Trboveljske družbe ne bodo hoteli znižati cene premoga, ki jim nosi enako visoke dobičke kot kdaj poprej v času najboljše konjunktore, ne bodo železnice sklenile nove pogodbe, družba pa utegne v boj za svoj profit poslati spet rudarje s tem, da jim zagrozi z odpustom in da ustavi obratovanje.

Tržiški predilničarji bodo morali na cesto? Po vsej državi znana velika predilnica Glanzmann in Gassner v Tržiču utegne v nekaj tednih ustaviti svoj obrat ter vreči na cesto krog 1200 delavcev in delavk. Ta tovarna ima denar, ima močan odjem — in vendar grozi ustavitvi obrat. Zakaj? Tovarna pravi, da ima v skladišču bombaža za dva tedna, v inozem-

stvu ima kupljenega bombaža za tri tedne, tako da bodo pet tednov sigurno delali. Toda potem? Tovarni bo zaloga bombaža pošla, v inozemstvu novega pa ne more kupiti, ker Narodna banka (spet tal) ne da tovarni dovolj deviz, da bi lahko sklepala kupčije v inozemstvu. Če teh deviz ne dobijo pravočasno, bodo vrgli na cesto krog 1200 delavcev (z družinskimi člani bo prizadetih krog 4500 oseb), ker bodo morali obrat ustaviti.

Zaradi težkega finančnega položaja v državi je namreč vlada izdala razne ukrepe. Narodna banka se jih zvesto drži in ne mara dajati deviz. Zaradi tega — ker je s tem onemogočeno nabavljati sirovine zunaj naše države — je že več manjših podjetij moralo prenehati z obratovanjem, in to grozi zdaj tudi Tržiču in njegovim predilničarjem. Zaradi teh novih ukrepov glede denarnega in deviznega prometa je vse prebivalstvo zelo razburjeno, ker so prišli mnogi obrtniki in podjetniki zaradi tega na rob propada. Govori se o težkih krčih na denarnem trgu.

V podobnem položaju kot omenjena tržiška tovarna je tudi tamonjska tovarna "Runo" in zaradi istih razlogov.

Sredi in zaradi vsega tega nereda pri nas je sigurno, da mora priti slej ko prej do velikih sprememb v tem in onem pogledu. Če je Beograd tako slab, da ne more pomagati niti tako velikim industrijam kakršne so jeseniške, kropsarske, tržiška itd., je to znak, da je popolna finančna onemoglost že tu.

Nov premogovnik v Rušah

V Rušah so že pred nekaj leti našli premogovne plasti, ki se nahajajo na nekaterih mestih prav na površini, a nihče ni maral tega bogastva izkoristiti. Zdaj pa bodo začeli ta premog dvigati. Posestnik Ravš iz Remšnika, ki ima rudosledno pravico od Remšnika do Ruš, je za to ležišče premoga zainteresiral inženirja Redarja, ki ima na Remšniku rudnik bakra, grafit in srebra. Ta je rudo pošiljal v inozemske toplotnice, zdaj pa namerava rudo topiti doma v svoji toplotnici. In v toplotnici bo uporabljal domač premog iz Ruš. Zato so premog že začeli kopati. Seveda je začetek skromen: troje delavcev koplje premog na površini. Ko bodo začeli kopati v globino, bo treba seveda več delavcev. Premog je antracit boljše vrste, žile so po mnenju strokovnjakov močne in utegnajo Ruše dobiti sčasoma velik rudnik.

Umrli so

Na Krtini pri Dobu 30-letni kovač Franc Pirnat, po vsej moravski dolini znan podkovavec, v Zgornji Brezovici pri Dobu posestnica Rozina Pirnat, v ljubljanski bolnici litjski pleskar Matuška, ki je bil v Litiji kljub svojemu čudaštvu zelo priljubljen (umrl je za zastrupljenjem krvi), v celjski bolnici 64-letni dninar Janez Robida.

Naval na urad delavske organizacije

Drhal je razbila pohištvo in napravila veliko škodo

Knoxville, Tenn. — (FP) — Zakrinkana drhal je vdrila v urad Mednarodne delavske pomoči in končila za brezposelne, kjer je razbila pisalne stroje in drugo pohištvo in pretepla uradnike, ki so bili v uradu.

Nihče ni bil aretiran, da bi je šupan J. T. O'Connor izjavil, da se strinja z Unijo za ameriške civilne svobodoljubce, ki mu je pisala protestno pismo in zahtevala kazen za člane drhali.

Harry Jackson, organizator koncilja za brezposelne, je dejal, da je bil naval posledica hujškanja na seji tukajšnje postojanke Ameriške legije, kar pa uradniki postojanke zanikajo.

List "News Sentinel" piše, da mestni in okrajni uradniki niso odredili preiskave, ker se o zadevi ni oficijelno poročalo. Drhal je pozneje prišla tudi v stanovanje dveh članov brezposelnostnega koncilja, katerim je zagrozila z nasilji, ako bodo še nadalje vodili agitacijo proti ameriškim institucijam.

Protesti proti stališču Ameriške delavske federacije

Cleveland, O. — Narajajoči protesti proti stališču Ameriške delavske federacije glede zavarovanja proti brezposelnosti, katerega je odobrila konvencija v Vancouverju, so rezultirali v organiziranju Lige v prilog brezposelnostnemu zavarovanju med tukajšnjimi organiziranimi delavci. Predlog, s katerim se je Clevelandka delavska federacija izrekla za tako zavarovanje, je sponsorirala Liga.

Namen Lige je prisiliti Ameriško delavsko federacijo, da revizira svoje stališče in se pridruži delavskim grupam, ki agitirajo, da kongres sprejme zakonodajo glede zavarovanja proti brezposelnosti.

Pobojnik obtožen umora

Harlan, Ky. — Veleporota je obtožila Lee Fleenora, kompanijskega policaja, umora dveh rudarjev, Juliusa Baldwinja in Joe Moora. Da bi bilo že več rudarjev ubitih po pobojnikih, je Fleenor prvi, ki bo prišel pred sodišče.

Baldwin in Moore sta stala pred uradom rudarske pomožne akcije, ko je Fleenor privozil v avtomobilu z dvema drugima pobojnikoma mimo. Po par vprašanjih je Fleenor pričel streljati in ubil oba rudarja.

Rudarska unija odredila stavko

Washington, Pa. — Rudarji v treh premogovnikih v bližini Avela so na poziv predsednika premogovnega distrikta UMWA zastavali proti redukcijam, ki so jih odredile Duquesne Coal Co., Pittsburgh Terminal Co. in Leech Farm Coal Co. Krog 700 rudarjev je prizadetih.

Našimljena kraljeva straža v Londonu v kostumu in z orožjem iz srednjega veka.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

Suhinji

Milwaukee, Wis. — Ameriški delavec je brezposlen suženj. Nikdar se ni brigal za strokovne ali politične organizacije; samo baš sebi je bil zanimal. Sedaj se postopa z njim slabše kot s sužnjem, toda je brez vsake moči, da bi se branil.

V raznih tovarnah vladajo naravnost strašne razmere, kakor se razvidi iz sledečih slučajev:

V neki manjši tovarni (ime je stranska stvar) odpustajo polagoma stare delavce. Vsakega odpustčenega nadomestijo s takim, ki je še nekdanji delav v tej tovarni in je valed dolge brezposelnosti sedaj pripravljen, da dela za vsako ceno. V teku dveh let so znižali plače v tej tovarni, ki zaposluje kakih 300 delavcev, za 75 odstotkov, poleg tega pa so priganjaški sistem še poosttrili. Toliko in toliko dela moraš izgotoviti na dan, ako ne, dobiš zvečer ček.

V livarni so nastavlili v par tednih že tretjega delavca, ker nobeden izmed odpustčenih ni dvignil produkcije do zahtevane višine. V strojnem oddelku in v oddelku za sestavljanje strojev so bili poprej trije delavci, sedaj je samo eden, nastavlja pa so par nadzorovnikov, kateri vsaki dan preračunajo, koliko je posamezen delavec produciral; kdor izmed njih je le malo zaostal, zgubi delo.

V neki čevljarški tovarni morajo delavci in delavke čakati ves dan na delo. Kadar izgotovijo v enem oddelku gotovo število čevljev, jih pošljejo v drugi oddelke in tako skoz vse operacije. Nekateri dan je dela za eno uro, drugi dan mogoče za tri ali štiri ure — toda vsi morajo čakati ves dan v tovarni.

Neki mladi delavec, ki stanuje v bližini, je šel v enem dnevu štirinajst ur na delo in je zaslužil 75 centov, tisti dan.

Ako kdo zamudi pet minut zjutraj, se mu odtrga 15 minut od plače, in potem za vsako minuto pet centov več.

Nova iznajdba — v neki tovarni uporabljajo sedaj novo iznajdbo za rezanje jeklenih plošč (dyes). Rezanje v poljubne modele se je vrnilo potom starega sistema s tem, da se je navrtalo luknje v ploščo in navrtani kos potem zbil iz plošče potom dila. Da se je odrezani del ugledil, je bilo treba posebne operacije na stroju. Sedaj vrši to delo tenak plamen iz številnih plinskih tankov. Osemnajst palcev debelo jekleno ploščo reže ta plamen kot kos sira. Delavec je rezal ploščo v obsegu 14x18 palcev in pojamal; Poprej bi to delo vse enemu delavcu poldrugi dan dela, sedaj sem ga izvršil v 12 minutah ...

J. Kovzelech.

Vabilo na veselico

Sheboygan, Wis. — Slovensko mladinsko podporno društvo "Nada" priredi domačo zabavo v nedeljo 24. aprila, začetek ob 2. polnočnem v Standard dvorani. Možki plačajo en dolar vstopnino, ženske so proste. Za prigrizek bo treba plačati, pijača bo prosta. Igrala bo izvršna domača harmonika. Na avdience dne 24. aprila v Standard dvorani. Da boste dobro postreženi, bo skrbel odbor. — Frank Saje, tajnik.

Milwaukee, Wis. — Vsaakdo, ki se kaj zanima za društveno življenje, že zdaj ve o velikih prireditvi Slovenskega doma, ki se bo vršila v nedeljo 24. aprila v S.S. Turn dvorani. Tudi vemo, da na popoldanskem programu bodo prepevali vsi trije naši zbori najbolj izbrane pesmi. Poleg teh bo popoldne pokazala naša mladina svojo umetnost v godbi in petju. Tudi par govornikov bomo slišali.

Ko vse to vemo, bomo vse pripravili, vsebanje in trud tudi vedeli ceniti. Odzvali se bomo gotovo k popoldanskemu programu v častnem številu.

Kaj pa zvečer? Se zdaleka ne slutite kako komična igra vas čaka. "Trije vaški svetniki" se ji pravi. Že ime je famozno, kaj šele vsebina. Prav na kratko se bom pomudil s temi "svetniki", ki so taki biksarji, da jim ni slepa para.

Tam v neki vasi, recimo v Potoku, so živeli trije možakarji. Župan, pek in kolar so bili po poklicu. Vsi trije še precej v letih, oženjeni s več ali manj ašitimi boljimi polovicami, pa člani in apostolovani daleč naokoli, posebno zato, ker so pripadali k društvu za "varstvo čednosti in morale" v fari. Župan je bil najpremožnejši pa tudi najuglednejši in zato je imel čast biti predsednik društva za čednost. Tudi drugi veljaki so bili člani in seveda tudi gospod šupnik, katerega glavna naloga je bila gledati, da se ljudje spodobno obnašajo. Lepo so napredovali s društvom. Pa prišel je nenaodoma, kot bi udarilo, na društvo poziv, da preidejo neko zadevo, ki se je baje vršila pred 20. leti v Potoku. Razčistiti se mora kdo so tisti možje. Vaški učitelj je bil tajnik tega društva, pa tudi ljubček županove 20 letne hčerke. Župan in njegova žena Urška pa sta močno sovražila učitelja in ne bi nikdar privolila, da bi vžela županova hči takega nemanjca. Ampak učitelj se ni dal kar tako odgnati. Imel je preveč rad županovo hčer, pa veliko je vedel. Iskal in brskal je po zgodovini možakarjev in našel, da pred 20. leti niso bili taki svetniki kot se delajo sedaj. S črno Listko so imeli v svoji mladosti precej opravka, in ne da bi vedeli drug za drugega so lepo tiho plačevali čedne alimente. Spravil je učitelj župana, pa še druge sraven, da so kar trupetali. Imel je v rokah plačevala dokazila, proti katerim so bili ti svetniki brez moči. Boril je s tem orožjem v roki z županom za hčerko, ker drugače ni imel uspeha. Pokvaril je vso mešetarijo mati županje za ženina svoje hčerke.

To je bil "špektakel" in kdor hoče vedeti kako se je vse to rešilo, pletla in skodlala, naj pride v S.S. Turn dvorano v nedeljo 24. aprila ob 7:30 zvečer. Vabimo tudi rojake in rojakinje iz bližnjih sosednjih naselbin, da pridejo pogledat to zanimivo burko in življenje.

Del. Org. Slov. Doma.

AGITIRAJTE ZA "PROSVETO!"

Sovjetska bojna letalca, ki so pred kratkim priletela iz Leningrada v Moskva.

